

iPFES

From
the People of Japan

SỔ TAY **XÂY DỰNG KẾ HOẠCH** CHI TRẢ DỊCH VỤ MÔI TRƯỜNG RỪNG

Tài liệu hướng dẫn xây dựng Kế hoạch
thực hiện chính sách chi trả dịch vụ
môi trường rừng cấp tỉnh

Mục lục

Phần I.	Tổng quan về chính sách chi trả DVMTR	9
1.	Mục tiêu	10
2.	Các loại dịch vụ môi trường rừng	10
3.	Các loại rừng được chi trả và điều kiện thực hiện chi trả	11
4.	Các đối tượng sử dụng dịch vụ - người trả tiền	12
5.	Các đối tượng cung ứng dịch vụ - người được nhận tiền	14
6.	Xác định diện tích rừng được chi trả và Hệ số chi trả	15
7.	Hình thức và nguyên tắc chi trả	16
8.	Trách nhiệm của các cơ quan có liên quan trong thực hiện chính sách	17
9.	Nghiên cứu, thí điểm xây dựng cơ chế chi trả cho các DVMTR mới	24
Phần II.	Hướng dẫn xây dựng kế hoạch 5 năm thực hiện chính sách chi trả DVMTR (Khung kế hoạch 5 năm thực hiện chính sách chi trả DVMTR)	29
1.	Giới thiệu	30
1.1.	Bối cảnh	30
1.2.	Mục tiêu xây dựng kế hoạch	30
2.	Tình hình thực hiện chính sách chi trả DVMTR đến nay	30
2.1.	Xây dựng thể chế và thực thi chính sách	30
2.1.1.	Thiết lập hệ thống tổ chức và ban hành văn bản hướng dẫn	30
2.1.2.	Định giá dịch vụ hệ sinh thái	31
2.1.3.	Quản lý tài chính và kế toán	31
2.1.4.	Truyền thông và quản lý tri thức	31
2.1.5.	Giới, dân tộc và phát triển cộng đồng	32
2.1.6.	Lồng ghép DVMTR vào kế hoạch KT-XH	32
2.1.7.	Xây dựng cơ sở dữ liệu và hệ thống giám sát và đánh giá	33
2.2.	Kết quả huy động nguồn thu và giải ngân tiền DVMTR	33
2.2.1.	Kết quả huy động nguồn thu	33
2.2.2.	Kết quả giải ngân	34
2.3.	Đánh giá sơ bộ tác động của chính sách	35
2.3.1.	Về Kinh tế	35
2.3.2.	Về Môi trường	36
2.3.3.	Về Xã hội	36

3.	Cơ sở xây dựng Kế hoạch hành động giai đoạn 2016- 2020	37
3.1.	Cơ sở pháp lý	37
3.2.	Kế hoạch phát triển một số lĩnh vực liên quan đến chính sách chi trả DVMTR	37
	3.2.1. Bảo vệ và phát triển rừng	37
	3.2.2. Thủy điện	38
	3.2.3. Nước sạch phục vụ cho sinh hoạt	38
	3.2.4. Nước phục vụ sản xuất công nghiệp	38
	3.2.5. Du lịch	39
	3.2.6. Thủy sản	39
3.3.	Khả năng huy động từ các DVMTR	39
	3.3.1. Thủy điện	39
	3.3.2. Nước sạch phục vụ cho sinh hoạt	40
	3.3.3. Nước phục vụ sản xuất công nghiệp	40
	3.3.4. Du lịch	41
	3.3.5. Thủy sản	41
4.	Kế hoạch 5 năm thực hiện chính sách chi trả DVMTR	42
4.1.	Mục tiêu thực hiện chính sách	42
	4.1.1. Mục tiêu chung	42
	4.1.2. Mục tiêu cụ thể	42
4.2.	Nhiệm vụ và giải pháp thực hiện	43
	4.2.1. Định giá dịch vụ hệ sinh thái	43
	4.2.2. Quản lý tài chính và kế toán	44
	4.2.3. Truyền thông và quản lý tri thức	44
	4.2.4. Giới, dân tộc và phát triển cộng đồng	44
	4.2.5. Lồng ghép DVMTR vào kế hoạch BV&PTR	44
	4.2.6. Xây dựng cơ sở dữ liệu, giám sát và đánh giá	45
	4.2.7. Tăng cường năng lực thực hiện	45
4.3.	Nguồn vốn thực hiện kế hoạch chi trả DVMTR	45
5.	Giám sát và đánh giá thực hiện kế hoạch	46
6.	Tổ chức thực hiện kế hoạch	46
6.1.	Quý BV&PTR tỉnh	46
6.2.	Sở Nông nghiệp và PTNT	46
6.3.	Sở Kế hoạch và Đầu tư	47
6.4.	Sở Tài chính	47
6.5.	Sở Tài nguyên và Môi trường	47
6.6.	Sở Công thương	47

6.7.	Sở Văn hóa – Thể thao và Du lịch	47
6.8.	Các Sở, Ban, Ngành, đoàn thể trong tỉnh	48
6.9.	UBND các Huyện, Thị xã, Thành phố	48
Phần III.	Hướng dẫn xây dựng Lộ trình thực hiện chính sách chi trả DVMTR cấp tỉnh	49
1.	Giới thiệu	50
2.	Nội dung lộ trình thực hiện chính sách chi trả DVMTR	51
3.	Khung lộ trình thực hiện chính sách chi trả DVMTR	52
Phần IV.	Hướng dẫn xây dựng kế hoạch thực hiện chính sách chi trả DVMTR hàng năm và lồng ghép vào kế hoạch BV&PTR	56
1.	Mục đích - yêu cầu	57
2.	Xây dựng kế hoạch thực hiện chính sách chi trả DVMTR hàng năm	57
2.1.	Quy định chung	57
2.2.	Kế hoạch thu tiền DVMTR của Quỹ BV&PTR tỉnh	60
2.2.1.	Các nguồn thu nội tỉnh	60
2.2.2.	Các nguồn thu do VNFF điều phối	60
2.3.	Kế hoạch chi tiền DVMTR tại Quỹ BV&PTR tỉnh	60
2.3.1.	Chi cho các chủ rừng	61
2.3.2.	Chi cho các hoạt động BV&PTR	61
2.3.3.	Chi dự phòng	61
2.3.4.	Chi quản lý phí	61
3.	Lồng ghép chi trả DVMTR vào kế hoạch BV&PTR	63
3.1.	Nội dung và các bước thực hiện	63
3.1.1.	Xác định đơn vị cơ sở để lồng ghép	63
3.1.2.	Thống nhất cơ sở số liệu, nội dung lồng ghép và mẫu biểu kế hoạch	64
3.1.3.	Cân đối nguồn vốn	67
3.1.4.	Triển khai thực hiện	68
3.2.	Giám sát, đánh giá	70
3.3.	Xây dựng kế hoạch và giám sát, đánh giá thực hiện chi trả DVMTR trên nền WebGIS	70
Tài Liệu tham khảo		72
Phụ lục		73
Phụ lục 1		74
Phụ lục 2		79
Phụ lục 3		86
Phụ lục 4		109

Danh mục bảng biểu

Bảng 1.	Quá trình xây dựng cơ chế chi trả DVMTR	24
Bảng 2.	Số đơn vị sử dụng DVMTR	33
Bảng 3.	Kết quả huy động nguồn thu DVMTR	34
Bảng 4.	Số đơn vị cung ứng DVMTR	35
Bảng 5.	Kết quả giải ngân tiền DVMTR	35
Bảng 6.	Diện tích và độ che phủ rừng	36
Bảng 7.	Khả năng huy động tiền DVMTR từ thủy điện	39
Bảng 8.	Khả năng huy động tiền DVMTR từ cung cấp nước sạch	40
Bảng 9.	Khả năng huy động tiền DVMTR từ cung cấp nước cho sản xuất	40
Bảng 10.	Khả năng huy động tiền DVMTR từ dịch vụ du lịch	41
Bảng 11.	Khả năng huy động tiền DVMTR từ thủy sản	42
Bảng 12.	Mục tiêu thu từ các DVMTR tiềm năng	43
Bảng 13.	Khung lộ trình thực hiện chính sách chi trả DVMTR giai đoạn 2016 - 2020	52
Bảng 14.	Nội dung và thời hạn xây dựng kế hoạch chi trả DVMTR	62

Danh mục hình vẽ

Hình 1.	Sơ đồ thể chế thực thi chính sách chi trả DVMTR	23
Hình 2.	Sơ đồ thể chế xây dựng cơ chế, chính sách chi trả DVMTR	27
Hình 3.	Trình tự các bước xây dựng, tổng hợp, phê duyệt kế hoạch chi trả DVMTR hàng năm	58
Hình 4.	Trình tự xây dựng kế hoạch BV&PTR hàng năm	63
Hình 5.	Trình tự xây dựng kế hoạch chi trả DVMTR hàng năm	64

Danh mục các chữ viết tắt

ADB	Ngân hàng Phát triển Châu Á
BV&PTR	Bảo vệ và Phát triển rừng
BQLRPH	Ban quản lý rừng phòng hộ
BQLRĐD	Ban quản lý rừng đặc dụng
BTTN	Bảo tồn thiên nhiên
CEM	Ủy ban dân tộc
CSDL	Cơ sở dữ liệu
DOLISA	Sở Lao động, Thương binh và Xã hội
DPFES	Cơ sở dữ liệu chi trả DVMTR
DVMTR	Dịch vụ Môi trường rừng
GIS	Hệ thống thông tin địa lý
iPFES	Dự án Hỗ trợ kỹ thuật Tăng cường thực thi chính sách chi trả DVMTR
KHCN&MT	Khoa học công nghệ và Môi trường
KTXH	Kinh tế xã hội
NĐ99	Nghị định số 99/2010/NĐ-CP ngày 24/09/2010 của Chính phủ về chính sách chi trả DVMTR
NN&PTNT	Nông nghiệp và Phát triển nông thôn
PFES	Chi trả dịch vụ môi trường rừng
PFDF	Quỹ Bảo vệ và Phát triển rừng tỉnh
QLDA	Quản lý dự án
RS	Viễn thám
TC	Tài chính
TCLN	Tổng cục Lâm nghiệp
TNMT	Tài nguyên và Môi trường
TA	Hỗ trợ kỹ thuật
UBND	Ủy ban nhân dân
VNFF	Quỹ Bảo vệ và Phát triển rừng Việt Nam
VNTTDL	Văn hóa – Thể thao – Du lịch
WO	Hội Phụ nữ

Giới thiệu

Sau hơn 5 năm thực hiện Nghị định số 99/2010/NĐ-CP ngày 24/9/2010 của Chính phủ về Chính sách chi trả dịch vụ môi trường rừng, Việt Nam đã đạt được một số kết quả ban đầu đáng ghi nhận, mỗi năm huy động được hàng nghìn tỷ đồng, góp phần quản lý bảo vệ hàng triệu ha rừng và cải thiện sinh kế cho người làm nghề rừng ở các vùng miền núi.

Tuy nhiên, trong quá trình tổ chức thực hiện cho thấy vẫn còn một số vấn đề khó khăn, vướng mắc cả về mặt kỹ thuật và quản lý cần được cải thiện để phù hợp với điều kiện thực tiễn, trong đó có vấn đề xây dựng kế hoạch chi trả DVMTR trung hạn và hàng năm, và lồng ghép kế hoạch chi trả DMTR vào kế hoạch BV&PTR, nhằm thực hiện chính sách chi trả dịch vụ môi trường rừng tốt hơn, đồng thời đóng góp hiệu quả vào thực hiện các mục tiêu BV&PTR cũng như phát triển kinh tế - xã hội nói chung.

Do đó, dự án Hỗ trợ kỹ thuật “CDTA 8592 VIE: Tăng cường thực thi chính sách chi trả dịch vụ môi trường rừng ở Việt Nam” tài trợ bởi quỹ giảm nghèo Nhật Bản ủy thác qua Ngân hàng Phát triển Châu Á được Bộ trưởng Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn phê duyệt tại Quyết định số 3540/QĐ-BNN-HTQT ngày 12/8/2014 và bắt đầu thực hiện từ tháng 9 năm 2014. Trong khuôn khổ hoạt động của Dự án, cuốn “Sổ tay xây dựng kế hoạch chi trả DVM-TR” đã được Nhóm Tư vấn Dự án iPFES phối hợp với Quỹ BV&PTR Việt Nam và Quỹ BV&PTR 3 tỉnh Lào Cai, Thừa Thiên Huế và Kon Tum biên soạn nhằm hướng dẫn việc xây dựng kế hoạch thực hiện chính sách chi trả Dịch vụ môi trường rừng và lồng ghép kế hoạch chi trả DVMTR với kế hoạch BV&PTR ở cấp tỉnh.

Các nội dung chính của cuốn Sổ tay gồm:

1. Tổng quan về chính sách chi trả DVMTR
2. Hướng dẫn xây dựng kế hoạch 5 năm thực hiện chính sách chi trả DVMTR
3. Hướng dẫn xây dựng Lộ trình thực hiện chính sách chi trả DVMTR
4. Hướng dẫn xây dựng kế hoạch chi trả DVMTR hàng năm và lồng ghép vào kế hoạch BV&PTR của tỉnh

Phần Phụ lục

Phụ lục 1. Quyết định số 94/KH-UBND ngày 15/6/2016 của UBND tỉnh Thừa Thiên Huế ban hành “Kế hoạch thực hiện chính sách chi trả DVMTR giai đoạn 2016 – 2020 - tỉnh Thừa Thiên Huế”

Phụ lục 2. Quyết định số 2441/KH-UBND ngày 10/10/2016 của UBND tỉnh Kon Tum về việc triển khai thực hiện chính sách chi trả DVMTR trên địa bàn tỉnh Kon Tum giai đoạn 2016 – 2020”

Phụ lục 3. Quyết định số 308/KH-HĐQLQBVR ngày 21/12/2016 của UBND tỉnh Lào Cai ban hành “Kế hoạch tài chính chi trả DVMTR giai đoạn 2016 – 2020 tỉnh Lào Cai”

Phụ lục 4. Quyết định số 2154/QĐ-UBND ngày 06/7/2016 của UBND tỉnh Lào Cai về việc ban hành “Quy chế phối hợp thực hiện chính sách chi trả DVMTR trên địa bàn tỉnh Lào Cai”.

Phần

I

Tổng quan về chính sách chi trả dịch vụ môi trường rừng

1

Mục tiêu

Chính sách chi trả dịch vụ môi trường rừng (DVMTR) được thực hiện trên phạm vi toàn quốc ở Việt Nam từ năm 2011 sau khi Nghị định 99/2010/NĐ-CP ngày 24/9/2010 của Chính phủ có hiệu lực. Theo Nghị định này, dịch vụ môi trường rừng là công việc cung ứng các giá trị sử dụng của môi trường rừng để đáp ứng các nhu cầu của xã hội và đời sống của nhân dân.

Mục đích của chính sách này là:

- ▲ Huy động các nguồn lực của xã hội, đặc biệt của các tổ chức, cá nhân được hưởng lợi từ DVMTR, tạo nguồn tài chính ổn định lâu dài cho bảo vệ và phát triển rừng (BV&PTR), góp phần thực hiện hiệu quả chủ trương xã hội hóa các nguồn lực và giúp ngành lâm nghiệp chủ động hơn trong công tác BV&PTR.
- ▲ Xác lập mối quan hệ kinh tế trên cơ sở tự nguyện giữa người cung ứng dịch vụ với người được hưởng lợi từ các dịch vụ môi trường rừng (DVMTR), tạo ra một cơ chế tài chính mới, ổn định lâu dài đối với người làm nghề rừng; góp phần ổn định đời sống người dân tham gia BVR và nâng cao chất lượng cung cấp các DVMTR.
- ▲ Góp phần nâng cao nhận thức và trách nhiệm đối với công tác BV&PTR của những người được hưởng lợi từ rừng và của toàn xã hội, góp phần thực hiện chủ trương phát triển bền vững, tăng trưởng xanh và thích ứng với BĐKH.

2

Các loại dịch vụ môi trường rừng

Nghị định số 99/2010/NĐ-CP xác định 5 loại DVMTR được trả tiền, bao gồm:

1. Bảo vệ đất, hạn chế xói mòn và bồi lắng lòng hồ, lòng sông, lòng suối;
2. Điều tiết và duy trì nguồn nước cho sản xuất và đời sống xã hội;
3. Dịch vụ hấp thụ và lưu giữ các bon của rừng, giảm phát thải khí gây hiệu ứng nhà kính bằng các biện pháp ngăn chặn suy thoái rừng, giảm diện tích rừng và phát triển rừng bền vững;